

5. CHARAKTERISTIKA VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU.

Člověk je od narození spjatý s přírodou. V každém ročním období v ní najde něco, čím ho překvapí, obohatí. Příroda poskytuje dětem v jejich raném stadiu vývoje mnoho intenzivních smyslových vjemů napomáhajících rozvoji jejich vnímání a rozumové i emoční inteligence. Naše mateřská škola se nachází na okraji obce Neslovice, obklopena překrásnou přírodou /lesů a luk/. Nedaleko je také malý rybník. Prostředí přímo vybízí k hlavnímu tématu „Příroda kolem nás“. V obci také aktivně pracuje „Myslivecké sdružení“, mnoho tatínků a dědečků dětí jsou jeho členy. Okolí mateřské školy poskytuje dostatek prostoru pro pohyb, mnoho podnětů na hry spojené s poznáváním přírody a zcela vyhovuje našim záměrům objevovat a chránit přírodu, respektovat životní prostředí.

Motto: „Každý člověk je o to lepší a ušlechtlejší, oč více si váží přírody. Kdo si váží přírody, ten ji miluje. Lásku k přírodě by se měla vštěpovat dětem v rodinách i ve škole jako jedna z nejvzácnějších vlastností člověka.“

(J. Á. Komenský)

Naše cíle a záměry vychází z těchto výroků.

Když děti žijí s kritikou, učí se odsuzovat.

Když děti žijí s nepřátelstvím, učí se bojovat.

Když děti žijí s posměchem, učí se bázlivosti.

Když děti žijí se zahanbením, učí se provinilosti.

Když děti žijí s tolerancí, učí se sebedůvěře.

Když děti žijí s bezpečím, učí se věřit.

Když děti žijí s nestranností, učí se spravedlnosti.

Když děti žijí s chválou, učí se oceňovat.

Když děti žijí s uznáním, učí se sebeúctě.

Když děti žijí s přízní a s přátelstvím, učí se nacházet ve světě lásku.

S touto filosofií se snažíme naplňovat cíle RVP PV podle kterého naše škola pracuje.

5.1. Vzdělávací cíle a záměry

Hlavním cílem našeho výchovného snažení je dovést děti k pochopení nepostradatelnosti životního prostředí pro existenci života a jeho ochrany jako součástí života každého z nás.

Ve své práci akceptujeme všestranný rozvoj dítěte, který vychází z upřímných a vlídných vztahů mezi učitelkou a dětmi i mezi dětmi samotnými. Snažíme se pomoci dětem osvojit si základy hodnot, na nichž je založena naše společnost.

V oblasti ekologické výchovy jsou pro nás stěžejní tyto cíle a záměry:

- vytvořit u dětí úctu k životu ve všech jeho formách
- vést děti k lásce a ohleduplnosti k přírodě a k sobě navzájem
- osvojit si poznatky a dovednosti potřebné k vykonávání jednoduchých činností v péči o životní prostředí
- znát význam životního prostředí pro člověka, umožňovat dětem aktivně se podílet na jeho zlepšení, dbát o pořádek,
- umět rozlišovat faktory, které na životní prostředí působí kladně a naopak
- rozvíjet fantazii a tvořivost (práce s přírodninami a odpadovým materiálem)
- zprostředkovávat dětem jednoduché pokusy, porovnávat souvislosti a přenášet je i do jiných oblastí

Obecné cíle a záměry pro výchovně-vzdělávací proces a způsoby jejich naplnění:

- ***Uspokojování všech potřeb dítěte v oblasti sociální, emocionální, pohybové, poznávací i estetické***
 - Předpoklady pro naplnění tohoto cíle:
 1. Dostatečně široká a pestrá vzdělávací nabídka
 2. Respektování přirozených potřeb dětí
 3. Respektování potřeby spánku jednotlivých dětí
 4. Pomáhat u každého dítěte prožívat "pocit úspěchu"
 5. Rozvíjení dětských kamarádství
 6. Vytváření pocitu bezpečí
 - ***Rozvíjet spolupráci s rodinou, vidět v rodičích partnery, snažit se je vtáhnout do dění MŠ***
 - Předpoklady pro naplnění tohoto cíle:
 1. Akce pro rodiče (besídky, účast na výletech, Den dětí, Klub maminek aj.)
 2. Umožnění přístupu rodičů do tříd
 3. Spolupráce při adaptaci i při jakýchkoli problémech
 - ***Seznamovat děti s obcí, ve které žijí i s okolím, vytvářet pocit domova***
 - Předpoklady pro naplnění tohoto cíle:
 1. Účast na akcích pořádané obcí
 2. Sledování výzdoby obce při pobytu venku
 3. Poznávání okolí při tematicky zaměřených pobytech venku

- *Vytvářet komunikativně podnětné prostředí, rozvíjet socializaci a sociální interakci*

- Předpoklady pro naplnění tohoto cíle:
 1. Komunikativní kruhy
 2. Společné vytváření vztahových pravidel
 3. Vést děti k dodržování pravidel ve skupině (respekt k druhému)
 4. Podporování komunikativní iniciativy dětí

5.2. Formy a metody vzdělávací práce

Vzdělávání je uskutečňováno ve všech činnostech a situacích, které se v průběhu dne vyskytnou. Specifickou formu představuje didakticky zacílená činnost, ve které pedagog s dítětem naplňuje konkrétní vzdělávací cíle formou záměrného i spontánního učení. Toto učení zakládáme na aktivní účasti dítěte, založené na smyslovém vnímání, prožitkovém a interaktivním učení, zpravidla ve skupinách a individuálně.

Mezi oblíbené formy naplňující záměry vzdělávání patří tyto aktivity (společné akce dětí a rodičů, výlety, plavecký výcvik, návštěva divadla apod.), které organizujeme v průběhu celého roku.

Vzhledem k tomu, že jsme trojtřídní mateřská škola, slouží tento školní vzdělávací program jako stěžejní pro všechny tři třídy, avšak z důvodu rozdělení dětí na mladší a starší (předškolní věk) má každá třída svůj roční plán s vlastními tematickými bloky, viz. Vzdělávací obsah. Týdenní témata můžeme prodloužit nebo v případě potřeby změnit z důvodu nečekané situace (reakce dětí, událost v obci-hody, cirkus apod.).

Cíle k ochraně životního prostředí se budou také prolínat ve všech organizačních formách práce v mateřské škole a to především v (ve)

- hře, která je nejpřirozenějším prostředkem k tomu, aby si děti vytvářely správný vztah k životnímu prostředí.
- učení, při kterém povedeme děti záměrně a soustavně k získávání poznatků, které budeme zpřesňovat, třídit a doplňovat.
- práci, při které si budou děti osvojovat pracovní dovednosti a návyky a formovat charakterové vlastnosti.

Ekologická výchova – příklady vzdělávací nabídky:

- průběžné sledování vývoje v přírodě (stromů, rostlin na zahradě nebo plánovaných vycházkách)
- poznávání života zvířat v přirozeném i v uměle vytvořeném prostředí
- pozorování a krmení ptáků (školní krmítko), vánoční stromček pro zvířátka- děti si v lese vyberou jeden stromek a na ten zavěsí pochoutky pro lesní zvěř
- návštěva ZOO - seznamování se s životem cizokrajných zvířat
- pokusy ve třídách: pozorování klíčení různých druhů semen

- využití různorodých přírodních materiálů i odpadních materiálů k rozvíjení dětské fantazie a tvořivosti
- estetická úprava prostředí /mateřské školy, okolí/

Při vzdělávání během celého dne ve všech činnostech a situacích, které se v MŠ naskytnou je také důležitá tvořivá improvizace pedagoga, který dokáže pružně a citlivě reagovat na vzniklou situaci.

- Pedagog respektuje fyziologické, kognitivní, sociální a emocionální potřeby dětí určité věkové skupiny.
- Veškeré činnosti organizuje pedagog pro děti zajímavým způsobem tak, aby se každé dítě cítilo jistě, bezpečně a spokojeně v podnětném, obsahově bohatém prostředí. Umožňuje dětem bavit se přirozeným způsobem.
- **Pedagog respektuje individualitu** každého dítěte.
- Podporuje dětskou zvědavost a potřebu objevovat, podněcuje radost dítěte z učení, jeho zájem poznávat nové.
- Využívá spontánních nápadů dětí a poskytuje dětem dostatek prostoru pro spontánní hry a jeho vlastní plány.
- Poskytuje dětem vzory chování.
- Uplatňuje **aktivity spontánní a řízené, vzájemně provázané a vyvážené** v poměru odpovídajícím potřebám a možnostem dětí předškolního věku.

5.3. Zajištění vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

Dítětem se speciálními vzdělávacími potřebami je dítě, které k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Tyto děti mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření.

Podpůrná opatření se podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti člení do pěti stupňů. Podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje mateřská škola i bez doporučení školského poradenského zařízení na základě plánu pedagogické podpory (PLPP). Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením ŠPZ..

5.3.1 .Pojetí vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními

Účelem podpory vzdělávání těchto dětí je plné zapojení a maximální využití vzdělávacího potenciálu každého dítěte s ohledem na jeho individuální možnosti a schopnosti. Pedagog tomu přizpůsobuje své vzdělávací strategie na základě stanovených podpůrných opatření.

Závazný rámec pro obsahové a organizační zabezpečení předškolního vzdělávání všech dětí vymezuje RVP PV.

Podle ŠVP se uskutečňuje vzdělávání všech dětí naší mateřské školy. Pro děti s přiznanými podpůrnými opatřeními prvního stupně je ŠVP podkladem pro zpracování PLPP a pro děti s přiznanými podpůrnými opatřeními od druhého stupně podkladem pro tvorbu IVP.

PLPP a IVP zpracovává škola. Na úrovni IVP je možné na doporučení ŠPZ v rámci podpůrných opatření upravit očekávané výstupy stanovené ŠVP , případně upravit vzdělávací obsah tak, aby byl zajištěn soulad

mezi vzdělávacími požadavky a skutečnými možnostmi dětí a aby vzdělávání směřovalo k dosažení jejich osobního maxima.

K úpravám očekávaných výstupů stanovených v ŠVP se využívá podpůrné opatření IVP. To umožňuje u dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními od třetího stupně podpory (týká se žáků s lehkým mentálním postižením) upravovat očekávané výstupy vzdělávání, případně je možné přizpůsobit i obsah vzdělávání.

Pedagogickým pracovníkům je zajištěna metodická podpora formou dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. K úpravám vzdělávacích obsahů stanovených v ŠVP dochází v IVP dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními od třetího stupně (týká se žáků s lehkým mentálním postižením).

Pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními spočívajícími v úpravě vzdělávacích obsahů může být v souladu s principy individualizace a diferenciací vzdělávání zařazována do IVP na doporučení ŠPZ speciálně pedagogická a pedagogická intervence.

Počet hodin předmětů speciálně pedagogické péče je v závislosti na stupni podpory stanoven v Příloze č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb.

Při vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením jsou zohledňována jejich specifika: problémy v učení – nepřesné vnímání času; obtížné rozlišování podstatného a podružného; neschopnost pracovat s abstrakcí; snížená možnost učit se na základě zkušenosti, pracovat se změnou; problémy s technikou učení; problémy s porozuměním významu slov; krátkodobá paměť neumožňující dobré fungování pracovní paměti, malá představivost; nedostatečná jazyková způsobilost. Mezi podpůrná opatření, která se kromě běžných pedagogických opatření ve vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením osvědčují, patří například posilování kognitivních schopností s využitím dynamických a tréninkových postupů, intervence s využitím specifických, speciálně pedagogických metodik a rozvojových materiálů; pravidelné a systematické procvičování ve škole, podpora přípravy v rodině, podpora osvojování jazykových dovedností, podpora poskytovaná v součinnosti asistenta pedagoga.

5.3.2.. Systém péče o děti s přiznanými podpůrnými opatřeními ve škole

Předměty speciální pedagogické péče

Mezi předměty speciálně pedagogické péče řadí naše mateřská škola následující:

Logopedická péče

FIE

Pod pojmem „pedagogická intervence“ se rozumí vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními v oblastech, v nichž je třeba zlepšit výsledky učení

5.4. Zajištění vzdělávání nadaných

Nadaným dítětem se rozumí jedinec, který při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

Pojetí péče o nadané děti

Škola vytváří podmínky k co největšímu využití potenciálu každého dítěte s ohledem na jeho individuální možnosti. To platí v plné míře i pro vzdělávání dětí nadaných. Vzdělávání dětí probíhá takovým způsobem, aby byl stimulován rozvoj jejich potenciálu včetně různých druhů nadání a aby se tato nadání mohla ve škole projevit a pokud možno i uplatnit a dále rozvíjet. Škola využívá pro podporu nadání podpůrných opatření podle individuálních vzdělávacích potřeb žáků v rozsahu prvního až čtvrtého stupně podpory.

Systém péče o nadané děti

Při vzdělávání nadaných dětí vychází způsob jejich vzdělávání důsledně z principu nejlepšího zájmu žáka.

Pro děti nadané vytváříme v naší mateřské škole tyto podmínky:

- zadáváme individuální a samostatné úkoly, podporujeme vlastní pracovní tempo;
- umožňujeme účast v zájmovém vzdělávání školní družiny
- nabízíme možnost uplatnění mimo školu (soutěže, prezentace);
- dbáme na to, aby u těchto dětí nedocházelo k výkyvům v chování, k porušování pravidel a řádů pro ostatní spolužáky, pěstujeme u nich toleranci a ochotu pomáhat při spolupráci s dětmi méně nadanými nebo s menším zájmem o vzdělávání;
- tvoříme individuální vzdělávací plán.

Ve třídách mateřské školy se snažíme pomáhat dětem těmito způsoby:

Střídání pracovního tempa a činností, střídání poloh, odstranění rušivých vlivů, navození příjemné atmosféry, vyhledávání činností, při které je dítě úspěšné, relaxace, stanovení reálného cíle. Po jeho splnění stanovení dalšího náročnějšího, ale splnitelného cíle.

5.5. Zajištění průběhu vzdělávání dětí od dvou do tří let

Ve vzdělávání dětí mladších tří let převládají spontánní činnosti nad řízenými. Nejčastěji uplatňujeme individuální nebo skupinovou formu činností. V plné míře akceptujeme vývojová specifika (individualizace a diferenciaci). Při plánování vzdělávací nabídky pro děti mladší tří let vycházíme z jednoduchých principů:

- jednoduchost,
- časová nenáročnost,
- známé prostředí a nejbližší okolí,
- smysluplnost a podnětnost,
- dostatek prostoru a času pro volný pohyb a hru dítěte.

Při vzdělávání dětí od dvou do tří let maximálně využíváme metody práce vhodné pro tuto věkovou kategorii:

- situační učení,
- spontánní sociální učení (nápodobá),
- prožitkové učení,
- učení hrou a činnostmi.

5.7. Klíčové kompetence v předškolním vzdělávání

Školní vzdělávací program je koncipován tak, aby na úrovni školy vytvářel co nejlepší předpoklady pro postupné osvojování klíčových kompetencí, které stanovuje RVP PV a které tvoří jeho základní strategii. V etapě předškolního vzdělávání jsou za klíčové považovány tyto kompetence:

Kompetence	Dosažitelná úroveň - dítě ukončující předškolní vzdělávání
Kompetence k učení	<ul style="list-style-type: none"> a. objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů b. získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích v dalším učení c. má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije d. klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo e. učí se nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům f. odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých g. pokud se mu dostává uznání a ocenění, učí se s chutí
Kompetence k řešení problémů	<ul style="list-style-type: none"> a. všímá si dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem b. řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého c. problémy řeší na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost

	<ul style="list-style-type: none"> d. při řešení myšlenkových i praktických problémů užívá logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích e. zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti f. rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit g. chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit h. nebojí se chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu
Kompetence komunikativní	<ul style="list-style-type: none"> a. ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog b. dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.) c. domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci d. v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou e. ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní f. průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím g. dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.) h. ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku
Kompetence sociální a personální	<ul style="list-style-type: none"> a. samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej b. uvědomuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky c. dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost d. ve skupině se dokáže prosadit, ale i podřídí, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy e. napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí

	<ul style="list-style-type: none"> f. spolupodílí se na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim g. při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích se chová obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout h. je schopno chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným i. chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování
Kompetence činnostní a občanské	<ul style="list-style-type: none"> a. svoje činnosti a hry se učí plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat b. dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky c. odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem d. chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá e. má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých f. zajímá se o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřený aktuálnímu dění g. chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevědomost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky h. má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami, i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat i. spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat j. uvědomuje si svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu k. ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit l. dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)